

Innst. 200 S

(2013–2014)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Meld. St. 19 (2013–2014)

Innstilling fra finanskomiteen om forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2013

Til Stortinget

1. Innledning

1.1 Sammendragene

Statens pensjonsfond består av Statens pensjonsfond utland (SPU) og Statens pensjonsfond Norge (SPN). Fondet har ikke eget styre eller egen administrasjon og er ingen juridisk person. SPU og SPN forvaltes av henholdsvis Norges Bank og Folketrygd-fondet innenfor mandater fastsatt av Finansdepartementet.

I denne meldingen legger Finansdepartementet fram resultater og vurderinger av forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2013. Videreutvikling av fondets investeringsstrategi omtales, og det gjøres rede for arbeidet med å følge opp rammeverket for forvaltningen.

Ideen om et sparefond

Etter at Norge fant olje i Nordsjøen i 1969, ble det tidlig klart at verdiene antakelig kunne være store. Det ble erkjent at inntektene fra petroleumsvirksomheten ikke er inntekter i vanlig forstand, men dels har et motstykke i uttapping av en ikke-fornybar ressurs. Det ble også erkjent at inntektene ville svinge kraftig med oljeprisen. For å sikre balanse i økonomien på kort og lang sikt var det derfor viktig å styre bruken av statens oljeinntekter. Det såkalte Tempo-utvalget (NOU 1983:27), ledet av Hermod Skånland, lanserte i 1983 ideen om å opprette et oljefond. Forslaget var å sette opp et fond som kunne utjevne bruken av olje-

inntekter over noen få år. Utvalgets tillit til statens evne til å bygge opp et sparefond, og ikke bare et utjevningsfond, var imidlertid begrenset. Det skrev:

«De politiske organer må selv ta stilling til om en slik fondsoppbygging for å unngå framtidig inntektsnedgang er realistisk. Utvalget velger for sin del ikke å bygge på en slik forutsetning.»

Tanken om et statlig oljefond modnet i løpet av 1980-tallet. regjeringen Willoch gikk inn for å etablere et fond i Langtidsprogrammet som ble lagt fram våren 1986, jf. St.meld. nr. 39 (1985–1986). Loven om Statens petroleumsfond ble vedtatt i 1990 etter forslag fra regjeringen Syse.

Til å begynne med var fondskonstruksjonen for det meste en øvelse i bokføring. Den gjorde synlig at oljepengene ble brukt løpende: Statens petroleumsinntekter ble tilordnet fondet, men hele beløpet ble ført tilbake til statsbudsjettet for å dekke deler av underskuddet utenom oljeinntektene. I takt med bedringen i norsk økonomi utover 1990-tallet ble den første netto avsetningen til fondet gjort i mai 1996, jf. figur 1.1 i meldingen.

Statens pensjonsfond er etter hvert blitt en viktig kilde til finansiering av offentlige utgifter. I statsbudsjettet for 2014 er overføringen fra SPU for å dekke det oljekorrigerte underskuddet anslått til 139 mrd. kroner. Det tilsvarer 10 pst. av de samlede utgiftene over offentlige budsjetter. Fondets betydning som kilde til finansiering av offentlige utgifter anslås å øke videre de nærmeste årene. For 2020 anslås den forventede realavkastningen av SPU på usikkert grunnlag å tilsvare 8 3/4 pst. av BNP Fastlands-Norge. Dersom utgiftene videreføres på dagens nivå, målt som andel av verdiskapingen i fastlandsøkonomien, vil fondet da kunne finansiere over 15 pst. av de offentlige utgiftene. Denne andelen vil imidlertid

etter hvert igjen falle, siden fondet ikke vil vokse i samme takt som bruttonasjonalproduktet for fastlandsøkonomien. Reduksjonen i finansieringsbidraget fra SPU sammenfaller i tid med en anslått sterk økning i offentlige utgifter, særlig til pensjoner, helse og omsorg.

Gode resultater i 2013

Statens pensjonsfond oppnådde et godt resultat i 2013. Avkastningen før forvaltningskostnader av SPU var 15,9 pst. målt i utenlandsk valuta og av SPN 15,7 pst. målt i norske kroner. Dette er blant de beste resultatene som er oppnådd i fondets historie. Norges Banks aktive avvik fra referanseindeksen bidro positivt til fondets avkastning, mens det var en mindreavkastning som følge av forvaltningen i Folketrygdfondet. Ved utgangen av året var den samlede verdien av Statens pensjonsfond om lag 5 206 mrd. kroner, etter en økning på 1 245 mrd. kroner i løpet av året.

Forvaltningskostnadene i SPU og SPN utgjorde i fjor henholdsvis 0,07 pst. og 0,09 pst. av gjennomsnittlig kapital. Departementet legger vekt på en kostnadseffektiv forvaltning av Statens pensjonsfond over tid. Sammenlikninger med andre fond viser at forvaltningskostnadene, målt som andel av forvaltet kapital, er lave både for SPU og SPN.

De gode resultatene i 2013 gjenspeiler den positive utviklingen i verdens aksjemarkeder. Aksjekursene steg gjennom året, blant annet som følge av at den amerikanske sentralbanken fortsatte å tilføre likviditet til økonomien. Det var bred oppgang i de utviklede aksjemarkedene. Avkastningen av aksjeporteføljen til SPU var 26,3 pst. Det var investeringene i utviklede markeder som bidro til den høye avkastningen. Avkastningen av fondets obligasjonsinvesteringer var i 2013 om lag null.

Fra januar 1998 til desember 2013 er det oppnådd en gjennomsnittlig årlig avkastning før forvaltningskostnader på 5,7 pst. i SPU og 7,1 pst. i SPN. Svingningene i avkastningen har i løpet av denne 15-årsperioden vært betydelige.

Den gjennomsnittlige realavkastningen i SPU har fra januar 1997 til desember 2013 vært snaut 3,9 pst. etter fradrag for inflasjon og forvaltningskostnader, mot vel 3,2 pst. målt ved utgangen av 2012. Det er litt lavere enn den langsiktige forventningen om 4 pst. realavkastning. Gitt normale svingninger i gjennomsnittlig avkastning over perioder på 15 år er likevel avkastningen nær den langsiktige forventningen.

Avkastningen i fondet varierer mye fra år til år, men de løpende inntektene fra aksjer, obligasjoner og eiendom i form av utbytte, rentekuponger og leieinntekter er mer stabile. De løpende inntektene til SPU utgjør for tiden i størrelsesorden 130 mrd. kroner per år, eller om lag 3 pst. av fondskapitalen. For SPN

utgjør de løpende inntektene vel 6 mrd. kroner, som svarer til om lag 4 pst. av kapitalen.

Av den samlede verdien til SPU på 5 038 mrd. kroner ved utgangen av 2013 utgjør den oppnådde avkastningen 1 799 mrd. kroner. Mer enn en tredjedel av fondets verdi kan dermed tilskrives avkastning av plasseringene, målt i internasjonal valuta. Nærmere 70 pst. av den oppnådde avkastningen kommer fra investeringer i aksjer, mens om lag 30 pst. kommer fra obligasjonsinvesteringene.

Avkastningen av Statens pensjonsfond har både i 2012 og 2013 vært svært god sammenliknet med den avkastningen som forventes over tid. Departementet vil peke på at en må være forberedt på at verdien til fondet vil kunne svinge betydelig i årene som kommer. I løpet av fondets historie har svingningene i avkastningen vært betydelige. Den årlige avkastningen av SPU har i perioden 1998–2013 variert mellom 23 pst. og 26 pst. Tilsvarende svingninger ville med dagens fondsverdi tilsvare et verdifall på om lag 1 200 mrd. kroner eller en verdiøkning på 1 300 mrd. kroner.

Etablerte prinsipper for forvaltningen av Statens pensjonsfond

I Sundvolden-plattformen står det at «Regjeringen vil bygge videre på det rammeverket som er skapt rundt forvaltningen av SPU».

Det overordnede målet for investeringene er å oppnå høyest mulig avkastning innenfor et moderat risikonivå. På den måten kan mer velferd finansieres over tid ved hjelp av avkastningen fra fondet.

Det legges vekt på åpenhet om og etisk bevissthet i forvaltningen. Det er etablert et system for ansvarlig investeringspraksis der selskaper som bryter med visse etiske kriterier, utelukkes fra fondets investeringsunivers, herunder grove brudd på menneskerettigheter, grov korrupsjon og alvorlig miljøskade. Norges Bank integrerer miljø- og samfunnsmessige hensyn i forvaltningen, og har solgt seg ut av selskaper der vurderingen har vært at selskapenes forretningsmodell ikke er bærekraftig på sikt. Slike nedsalg gjøres innenfor rammen for tillatte avvik fra referanseindeksen. Eierskapsutøvelsen baseres på internasjonale anerkjente prinsipper og standarder, blant annet fra FN og OECD. I avsnitt 4.5 er det gjort nærmere rede for arbeidet med ansvarlig investeringspraksis.

Investeringsstrategien for SPU er blitt utviklet gradvis over tid basert på grundige faglige vurderinger. Disse vurderingene gir også grunnlag for forankring av fondets strategi i Stortinget. Den langsiktige investeringsstrategien angir en fast andel aksjer på 60 pst. Aksjeandelen bestemmer langt på vei risikonivået i fondet. Siden fondet har god risikobærende evne, er ikke strategien innrettet med sikte på å mini-

mere svingningene i avkastningen. En slik strategi ville gitt en vesentlig lavere forventet avkastning over tid. Statsobligasjonenes rolle i fondet er særlig å dempe svingningene i fondets avkastning. Den forventede avkastningen er her ikke høy. Aksjeplasseringene, som gir oss eierandeler i selskaper globalt, ventes å gi det største bidraget til avkastningen over tid. Investeringene, både i aksjer, obligasjoner og eiendom, gir løpende inntekter i form av utbytte, rentebetalinger og leieinntekter.

Investeringene er fordelt på et stort antall enkeltaksjer og -obligasjoner, og etter hvert også flere eiendommer. Ved å spre investeringene i en portefølje vil den samlede risikoen bli lavere enn summen av risiko fra hver enkelt investering. Departementet har fastsatt en referanseindeks for SPU som innebærer at sammensetningen av investeringene i aksjer og i selskapsobligasjoner følger prinsippet om markedsvekter, mens sammensetningen av investeringene i statsobligasjoner tar utgangspunkt i størrelsen på landenes økonomi målt ved bruttonasjonalprodukt (BNP-vekter). Indeksen og det globale mandatet for eiendomsinvesteringer bidrar til at investeringene spres bredt på ulike land og regioner.

Det meste av risikoen i fondet følger over tid av utviklingen i de brede aksje- og obligasjonsmarkedene, slik disse kommer til uttrykk i referanseindeksen. Norges Bank kan i den operasjonelle gjennomføringen av forvaltningen likevel avvike noe fra indeksene innenfor bestemte risikorammer fastsatt i mandatet fra departementet. Bidraget til fondets risiko fra Norges Banks avvik fra referanseindeksen har over tid vært moderate.

I avsnitt 2.1 i meldingen gjøres det rede for hovedtrekkene ved investeringsstrategien i SPU. Investeringsstrategien for SPU omtales i avsnitt 3.1 i meldingen. Styringsstrukturen for de to delene av Statens pensjonsfond er omtalt i kapittel 5 i meldingen.

Videreutvikling av investeringsstrategien

En god og langsiktig forvaltning av Statens pensjonsfond forutsetter bred oppslutning om og tillit til måten fondet forvaltes på. Departementet legger derfor vekt på jevnlig å vurdere hvordan forvaltningen av fondet kan utvikles videre. En rettesnor for arbeidet vil være at endringer som gjøres i investeringsstrategien skal bygge på grundige faglige vurderinger og analyser. Viktige endringer i forvaltningen av fondet legges fram for Stortinget.

Årets melding drøfter flere temaer, herunder en bred gjennomgang av Norges Banks forvaltning av SPU, i tråd med de regelmessige gjennomganger som tidligere er varslet til Stortinget. Reglene for tilbakevektning av aksjeandelen i både SPU og SPN drøftes. Videre drøftes SPUs investeringer i olje- og gassak-

sjer. Tidligere analyser er oppdatert og utvidet i denne meldingen. Meldingen behandler videre rådene fra Strategirådet for Statens pensjonsfond utland om arbeidet med ansvarlige investeringer. Det legges også fram flere konkrete tiltak som følger opp Sundvolden-erklæringen om investeringer i framvoksende markeder og fattige land og investeringer i fornybar energi. Til slutt omtales videre arbeid med å adressere klimaspørsmål i forvaltningen av SPU.

Investeringsstrategien for Statens pensjonsfond tar utgangspunkt i formålet med fondet, oppfatninger om finansmarkedenes virkemåte og hvilke særtrekk og fortrinn fondet kan ha. Investeringsstrategien kjennetegnes ved at det søkes å utnytte fondets lange tidshorisont og tjene på investeringer som gir risiko-premier over tid. Videre er det lagt vekt på en bred spredning av investeringene, en ansvarlig investeringspraksis, kostnadseffektivitet, moderate rammer for avvik fra referanseindeksen og en klar styringsstruktur.

Ved Stortingets behandling av Meld. St. 10 (2009–2010) Forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2009, ble det lagt opp til at Norges Banks forvaltning av SPU skal vurderes jevnlig. Bakgrunnen er at det er behov for en bred forankring også av den operasjonelle gjennomføringen av forvaltningen av SPU. Departementet legger vekt på at risikoen som Norges Bank tar i forvaltningen, må styres og kommuniseres på en god måte.

I tråd med dette har departementet fått vurdert bankens forvaltning. Departementet har også ønsket å drøfte hvordan fortsatt delegering av forvaltningsoppgaver til Norges Bank kan bedre forholdet mellom forventet avkastning og risiko. Både Norges Bank og en gruppe som bestod av tre internasjonalt anerkjente eksperter, ble derfor bedt om å legge fram slike analyser.

I avsnitt 2.2 i meldingen drøftes ulike typer forvaltningsaktiviteter som kan bedre forholdet mellom avkastning og risiko sammenliknet med referanseindeksen departementet har fastsatt. En ramme for avvik fra referanseindeksen gir mulighet for bedre spredning av risikoen i fondet og til at en kan forvente bedre forhold mellom avkastning og risiko. Bidragene vil imidlertid variere over tid, og avvik fra indeksen kan også gi negative bidrag til fondets resultater. Banken har hittil oppnådd gode resultater i forvaltningen. Brutto meravkastning tilsvarer nå om lag 90 mrd. kroner utover avkastningen av referanseindeksen. Avvikene fra indeksen har over tid gitt moderate utslag i den absolutte risikoen. Departementet legger ikke opp til å endre rammen for avvik fra referanseindeksen nå, uttrykt ved såkalt relativ volatilitet, men vil komme tilbake til dette spørsmålet i meldingen våren 2015.

Markedsbevegelser vil føre til at aksjeandelen i fondet beveger seg bort fra den strategiske vekten på 60 pst. En høyere (eller lavere) aksjeandel vil endre avkastnings- og risikoegenskapene til fondet. Såkalt rebalansering eller tilbakevektning har som formål å gjenopprette den strategiske vekten, og dermed sikre at risikoen i fondet over tid ikke avviker vesentlig fra det som er forankret i valget av fondets langsiktige fordeling på aktivaklasser. Samtidig kan tilbakevektning ha et visst motsyklisk trekk ved at fondet selger aktiva som har steget relativt mye i verdi og kjøper aktiva som har falt i verdi. Reglene for tilbakevektning omtales i meldingens avsnitt 2.3. Det legges opp til at relativ volatilitet ved tilbakevektning holdes utenfor rammen for avvik.

I avsnitt 2.4 i meldingen drøftes avkastning og risiko i olje- og gassaksjer. Det viktigste virkemiddelet for å redusere statens olje- og gassprisrisiko er omplasseringen av formue fra olje og gass på sokkelen til finansielle investeringer i SPU. Departementet har analysert hvorvidt det er grunnlag for å forvente at oljeprisrisikoen kan reduseres ytterligere ved å endre sammensetningen av investeringene i SPU. Det er ikke lagt opp til endringer i referanseindeksen på bakgrunn av disse analysene.

Departementet legger vekt på at Statens pensjonsfond skal forvaltes på en ansvarlig måte. Det er høstet bred erfaring fra dette arbeidet de siste ti årene, og strategien for ansvarlig investeringspraksis er blitt utviklet over tid. De etiske retningslinjene ble innført i 2004. Retningslinjene ble evaluert i 2009. I 2010 ble det fastsatt et nytt mandat for Norges Banks arbeid med ansvarlig investeringspraksis og nye retningslinjer for å observere og utelukke selskaper som fondet kan investeres i.

Departementet har som ambisjon at alle deler av forvaltningen av Statens pensjonsfond skal være i tråd med ledende praksis internasjonalt. I januar 2013 ba derfor departementet Strategirådet for SPU om å vurdere hvordan de samlede ressursene og kompetansen i Finansdepartementet, Etikkrådet og Norges Bank best kan utnyttes for å styrke arbeidet med ansvarlig investeringspraksis i SPU.

Strategirådets rapport ble lagt fram i november 2013 og har vært på offentlig høring. I avsnitt 2.5 gjøres det nærmere rede for Strategirådets anbefalinger, mottatte høringsinnspill og departementets oppfølging. I meldingen varsles det flere endringer som etter departementets vurdering vil styrke arbeidet med ansvarlig investeringspraksis. Blant annet vil virkemidlene i arbeidet med ansvarlige investeringer samles i Norges Bank.

I avsnitt 2.6 i meldingen er det en omtale av oppfølgingen av formuleringene i Sundvolden-plattformen, der det står:

«Regjeringen vil opprette et investeringsprogram innen SPU, med samme krav til forvaltning som andre investeringer i SPU, med formål å investere i bærekraftige bedrifter og prosjekter i fattige land og framvoksende markeder. Regjeringen vil i tillegg vurdere opprettelse av et eget mandat innen fornybar energi med de samme krav til forvaltning som andre investeringer i SPU.»

Departementet legger i meldingen blant annet opp til at mandatet som er gitt til Norges Bank, endres slik at investeringene i fornybar energi øker.

Tidligere vurderinger har konkludert med at eierskapsutøvelse og påvirkning overfor kull- og petroleumsselskaper vil være en mer effektiv strategi for å håndtere klimaspørsmål og skape endringer enn å utelate selskaper fra fondet. Meldingen gjør rede for oppfølgingen av Stortingets anmodning om å sette ned en ekspertgruppe for å se på om disse vurderingene fortsatt står seg og om arbeidet med å belyse klimaendringenes betydning for SPU mer generelt.

En bredt forankret strategi og åpenhet om forvaltningen

En bred forankring av hovedprinsippene for forvaltningen av Statens pensjonsfond er et viktig bidrag til at vi kan stå fast ved den langsiktige strategien, selv når det er uro i markedene. En langsiktig og god forvaltning er en forutsetning for at inntektene fra petroleumssressursene skal komme både dagens og kommende generasjoner til gode.

Departementet legger vekt på at risikoen som tas i forvaltningen av fondet må styres, kontrolleres og kommuniseres på en klar og god måte. Samtidig viser erfaringene at det er krevende å avdekke alle former for risiko i forkant. I avsnitt 4.4 er det gjort rede for kontrollberegninger av avkastningstall og uavhengige vurderinger av rammeverk og prosesser for styring og kontroll av risiko.

Åpenhet er en forutsetning for at det skal være bred tillit til forvaltningen av Statens pensjonsfond. Departementet søker å legge til rette for en bred debatt om viktige sider ved fondets investeringsstrategi. Vesentlige endringer i strategien legges fram for Stortinget. En grundig beslutningsprosess er en styrke for investeringsstrategien.

Sammen med den løpende rapporteringen fra Norges Bank og Folketrygdfondet er denne meldingen ment å bidra til åpenhet og bred debatt om forvaltningen av fondet.

1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lisbeth Berg-Hansen, Tore Hagebakken, Irene Johansen, Marianne Marthinsen, Torstein Tvedt Solberg og Jonas Gahr Støre, fra Høyre, Solveig

Sundbø Abrahamsen, Svein Flåtten, Sigurd Hille, Heidi Nordby Lunde og Siri A. Meling, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, Tom E. B. Holthe og Hans Andreas Limi, fra Kristelig Folkeparti, lederen Hans Olav Syversen, fra Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, fra Venstre Terje Breivik, og fra Sosialistisk Venstreparti, Snorre Serigstad Valen, tar omtalen til orientering.

2. Investeringsstrategien for Statens pensjonsfond utland

2.1 Bakgrunnen for investeringsstrategien

2.1.1 *Sammendrag*

Det vises til meldingen for omtale av bakgrunnen for investeringsstrategien for SPU.

2.1.2 *Komiteens merknader*

Komiteen viser til Meld. St. 19 (2013–2014) om forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2013 med tilhørende omtaler av resultater, vurderinger av forvaltningen og omtale av videreutviklingen av fondets investeringsstrategier fremover.

Komiteen viser til at formålet og bakgrunnen for investeringsstrategien i SPU er å understøtte statlig sparing for finansiering av folketrygdens utgifter samt å underbygge langsiktige hensyn ved anvendelse av inntektene fra Statens petroleumsvirksomhet.

Komiteen viser til at målet for investeringene i SPU er over tid å oppnå høyest mulig avkastning av kapitalen med en moderat risiko, og at departementet setter en ramme for hvordan investeringene kan skje med fastsatte tillatte avvik fra referanseindeksen for å begrense risiko.

Komiteen viser videre til at SPU skal følge en ansvarlig investeringspraksis som fremmer god selskapsstyring i de selskaper det investeres i, fremmer åpenhet og som tar hensyn til miljø- og samfunnsmessige forhold. I den forbindelse er det fastsatt etiske retningslinjer med tilhørende kriterier for å utelukke selskaper fra investeringsporteføljen basert på deres virksomhet. Komiteen understreker at dette er kriterier som har stor samlet politisk oppslutning og i tillegg er i henhold til anerkjente internasjonale standarder.

Komiteen viser til at fondet slik det ser ut vil fortsette sin vekst og at behovet for store uttak ikke vil være til stede. Det medfører at fondet har stor risikobærende evne og kan fastholde sin investeringsstrategi selv ved betydelige temporære verdisvingninger i aksjemarkedet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Statens pensjonsfond utland (SPU) snart er dobbelt så stort som Norges brutto nasjonalprodukt og er et av de største fondene i verden. Med en samlet avkastning på 15,9 pst. i 2013 hadde SPU det nest beste resultatet i fondets historie. Fondet har en gjennomsnittlig eierandel på om lag 1,3 pst. i de globale aksjemarkedene. Ved utgangen av 2013 var 58 land godkjent som markeds plass der fondet kan handle aksjer. Fondet stemte på nærmere 10 000 generalforsamlinger rundt om i verden, og det ble avholdt godt over 2 000 møter mellom representanter for fondet og selskapenes ledelse. Enten vi liker det eller ikke har det norske folks felles formue blitt en internasjonal maktfaktor. SPU kan ikke betraktes som en slags «nøytral sparebøsse». De valgene som fondet tar, får konkrete konsekvenser i verden. Derfor følger også verden nøye med på hvordan fondet forvaltes.

Dette medlem understreker at fondet tilhører det norske folk og skal forvaltes på en måte som det brede lag av befolkningen kan slutte opp om. Målet om å oppnå høyest mulig avkastning til moderat risiko ligger fast, men det er samtidig bred enighet om at det også ligger et etisk rammeverk til grunn for de investeringsvalgene som tas. Stortinget har bestemt at det må ligge en del føringer til grunn for hvordan vår felles formue forvaltes. Etableringen av blant annet Etikkrådet, de etiske retningslinjene og åpenhetskriterier er eksempler på at Stortinget har etablert visse demokratiske strukturer for forvaltningen av SPU. Dette er en styrke for fondets legitimitet både i inn- og utland. I Innst. 96 S (2013–2014) skriver finanskomiteen at «god finansiell avkastning over tid antas å avhenge av en bærekraftig utvikling i økonomisk, miljømessig og samfunnsmessig forstand, og av velfungerende, effektive og legitime markeder.» SPU må dermed forvaltes på en måte som tar langsiktige hensyn.

Dette medlem mener at hensynet til miljø, menneskerettigheter og internasjonal lovgivning må settes først i forvaltningen av SPU. Dette er også i tråd med de langsiktige mål som det er bred enighet om. For framtidens pensjoner er det særlig viktig at fondets investeringsstrategi gjenspeiler den globale klimakrisen og konsekvensene som følger av denne. På alle samfunnets områder haster det å iverksette tiltak som bidrar til å snu de farlige klimaendringene. SPU er en mektig global aktør, og vi har derfor både et ansvar og en langsiktig interesse for at fondets investeringsstrategi gjenspeiler arbeidet mot nullutslippssamfunnet. Gjennom å videreutvikle de demokratiske strukturene og den ansvarlige investeringspraksisen kan og bør Norge lede an i den internasjonale utviklingen for ansvarlig investeringspraksis i bred forstand. Fondets egenart, med en nær uendelig

tidshorisont og stor evne til å fastholde investeringsstrategi over tid, kan dermed brukes for å fremme viktige felles mål for bærekraft og ansvarlighet.

2.2 Gjennomgang av Norges Banks forvaltning

2.2.1 *Sammendrag*

Det vises til meldingen for omtale av gjennomgangen av Norges Banks forvaltning.

2.2.2 *Komiteens merknader*

Komiteen viser til at meldingen om Statens pensjonsfond i 2009 drøftet alternative forvaltningsmodeller. Vurderingen var da at dagens modell har fungert godt og at en ved behov ville foreta ytterligere justeringer for å videreutvikle organiseringen i Norges Bank i tråd med beste internasjonale praksis. Komiteen viser til at oppgaven med å forvalte fondet vokser hele tiden, og at styrings- og kontrollstrukturen for Norges Bank må utvikles i takt med de oppgavene banken har og være i tråd med internasjonal praksis og anerkjente prinsipper for god virksomhetsstyring og god sentralbankstyring.

Komiteen legger til grunn at regjeringen vurderer behovet for å komme nærmere tilbake til Stortinget om arbeidet med å videreutvikle styrings- og kontrollstrukturen i lys av bankens stadig endrede oppgaver, internasjonal praksis på området og anerkjente prinsipper for god virksomhetsstyring og god sentralbankstyring.

Komiteen viser til at SPU i 2013 oppnådde en avkastning på 15,9 pst. målt i internasjonal valuta, noe som er et av de beste resultatene i fondets historie og gjenspeiler en god utvikling gjennom året på verdens aksjemarkeder, mens avkastningen av fondets obligasjonsinvesteringer i 2013 var omtrent null.

Komiteen viser til at fondet ved utgangen av 2013 hadde en samlet verdi på 5 206 mrd. kroner, etter en økning på 1 245 mrd. kroner i løpet av året. Det vises videre til at forvaltningskostnadene utgjorde 0,07 pst. av fondets gjennomsnittlige kapital, noe som er tilfredsstillende sammenlignet med andre fond.

Komiteen vil understreke at det de siste par årene har vært en særlig god utvikling i fondets verdier, men at betydelige svingninger i utviklingen alltid må påregnes, noe svingningene over lengre tidsperioder for fondet klart viser.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at målet for forvaltningen er høyest mulig avkastning til moderat risiko, slik at mer velferd over tid kan finansieres fra fondet. I kombinasjon med dette målet skal forvalt-

ningen legge vekt på åpenhet og etisk bevissthet gjennom etablerte systemer for ansvarlig investeringspraksis, blant annet utelukkelse fra fondet og gjennom nedsalg av selskaper som ikke anses å ha bærekraftige forretningsmodeller.

Flertallet henviser til nærmere omtale i senere kapittel i innstillingen når det gjelder vurderingen av endringene i organiseringen av fremtidig ansvarlig investeringspraksis for fondet.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at fondet hele tiden vokser, eierdomsforvaltningen er praktisk krevende og omfatter mer aktiv forvaltning og at det er Norges Banks ansvar å videreutvikle og tilpasse sin interne organisering.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Venstre og Sosialistisk Venstreparti viser til at Statens pensjonsfond utland (SPU) har utviklet seg betydelig siden det opprinnelig ble lagt under Norges Bank, både når det gjelder midler under forvaltning og aktivklassene det opereres i. Samtidig har Norges Banks hovedstyre mange og utfordrende roller som er krevende å sammenfatte i ett styre – pengepolitikk, rollen som bankenes bank, finansiell stabilitet og forvaltning av oljefondet. Dette reflekteres i at dagens hovedstyre-medlemmer i hovedsak har kompetanse på pengepolitikk og Norges Banks tradisjonelle funksjoner, ikke finansforvaltning. Norges Banks representantskap har heller ikke inngående kompetanse på finansforvaltning. Dermed har fondet i dag styre- og kontrollfunksjoner som etter alt å dømme ikke er optimale. Dette er uheldig og gir økt grad av for og gale beslutninger. Det kan i denne sammenheng også være grunn til å reflektere over om det er hensiktsmessig at sentralbanksjefen er leder for hovedstyret.

Disse medlemmer viser til at det bør foretas en vurdering av om den valgte organiseringen av Statens pensjonsfond utland er optimal sett i forhold til fremtidige utfordringer og de mål som er satt for forvaltningen, og ønsker en utredning av alternative måter å organisere fondet på. En slik vurdering bør også omfatte spørsmålet om det i fortsettelsen skal være ett eller flere fond.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med neste års forvaltningsmelding om Statens pensjonsfond utland foreta en utredning av alternative måter å organisere fondet på, herunder spørsmålet om etablering av egen pengepolitisk komité i Norges Bank.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det er særlig grunn til å se nærmere på om Stortinget i dag har en tilsynsfunksjon med som med tilstrekkelig kompetanse og innsyn sikrer parlamentarisk kontroll med NBIMs virksomhet. Det er flere muligheter til å forbedre dette. Dette medlem vil i den forbindelse vise til EOS-utvalget, som er et uavhengig utvalg med eget sekretariat som ser til at et viktig statlig organ handler i tråd med Stortingets mandat.

2.3 Tilbakevektning av aksjeandelen

2.3.1 Sammen drag

Det vises til meldingen for omtale av tilbakevektning av aksjeandelen.

2.3.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til den foreslåtte endring i reglene for tilbakevektning av aksjeandelen i porteføljen, hvor det legges opp til at utslagene i forventet relativ volatilitet som følge av tilbakevektningen holdes utenfor rammen for aksjeandel, men at det påhviler Norges Bank å sannsynliggjøre at når rammen overstiges, så skyldes det en pågående rebalansering som ikke isolert skal betraktes som brudd på mandatet.

Komiteen understreker at det er en forutsetning for endringen at Norges Bank rapporterer nærmere om virkningen på relativ volatilitet og meravkastning, slik at det kan vurderes nærmere hvordan endringen slår ut i praksis.

2.4 Olje- og gassaksjer i SPU

2.4.1 Sammen drag

Det vises til meldingen for omtale av olje- og gassaksjer i SPU.

2.4.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at oljeprisrisikoen for SPU har vært vurdert tidligere i de årlige meldinger, senest i St.meld. nr. 20 (2008–2009), Innst. S. nr. 277 (2008–2009), hvor et samlet Storting sluttet opp om at SPU fortsatt burde ha olje- og gassaksjer i sin investeringsportefølje.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at analysene som lå til grunn i 2009 nå er oppdatert og at sammenhengen mellom oljepris og avkastning av olje- og gassaksjer både på kort og lengre sikt er vurdert i lys av dette. For SPU vil særlig de langsiktige virkningene av å investere i olje- og gassaksjer være relevante for fondets formål, som er høyest mulig finansiell avkastning over tid,

innenfor moderat risiko. Flertallet viser til at de oppdaterte analyser ikke viser noen klar sammenheng mellom avkastningen på olje- og gassaksjer og utviklingen i oljepriser på lang sikt, at denne type aksjer over tid oppfører seg mer som det øvrige aksjemarked enn som oljeprisen, og tilsvarende med selskapenes lønnsomhet. Flertallet understreker at også meldingens gjennomgang av forskning av de historiske sammenhenger mellom oljepris, makroøkonomien og finansmarkedene understøtter dette synet.

Flertallet slutter seg derfor til at det ikke foreligger grunner nå, som er tungtveiende nok, sett hen til fondets formål, til å vurdere å utelukke denne sektoren fra fondets investeringsunivers og at eventuelle fremtidige justeringer i denne strategien må bygge på grundige faglige vurderinger.

Flertallet viser imidlertid til at det skal opprettes en ekspertgruppe som i tråd med Stortingets vedtak også skal vurdere finansiell risiko ved investeringer i kull- og petroleumsselskaper.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti peker på at SPU kan sitte med en risiko forbundet med å være for tungt investert i fossil energi. Dette medlem merker seg den korte gjennomgangen som er gjort på sammenhengen mellom oljepris og henholdsvis oljeaksjer og finansmarkedene som sådan. Det gjøres blant annet et poeng av at investeringer i olje- og gassaksjer ikke er det samme som å eie petroleumsressurser på norsk sokkel. Mer alvorlig er det at en bruker historisk utvikling for lønnsomhet i oljeselskaper som grunnlag for hva som vil skje i framtida. Et slikt perspektiv tar verken inn over seg samfunnsmessige eller teknologiske endringer som kan komme. Om verden skal greie å oppnå fastsatte klimamål vil situasjonen for oljeselskapene åpenbart endre seg målt mot historisk utvikling. Denne manglende forståelsen for hvilke tiltak som er nødvendige er grunn til bekymring, ikke minst med tanke på at regjeringen skal komme tilbake til Stortinget med en vurdering av forslag om å trekke SPU ut av kull.

2.5 Strategien for ansvarlige investeringer

2.5.1 Sammen drag

Det vises til meldingen for omtale av strategien for ansvarlige investeringer.

2.5.2 Komiteens merknader

Komiteen vil understreke at det er Norges Banks representantskap som fører tilsyn og kontroll med bankens virksomhet, herunder også arbeidet med ansvarlige investeringer.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at Finansdepartementet i januar 2013 ba Strategirådet vurdere hvordan de samlede ressursene og kompetansen i departementet, Etikkrådet og Norges Bank best kunne utnyttes slik at arbeidet med en fremtidig ansvarlig investeringspraksis kunne styrkes. Det ble også bedt om forslag til endringer i den operasjonelle og institusjonelle organiseringen slik at SPU kan fremstå som en pådriver i utviklingen av ansvarlig investeringspraksis.

Flertallet støtter opp under denne målsettingen, og viser til at det fra regjeringen Stoltenberg II allerede i evalueringen av de etiske retningslinjene i 2009 ble lagt opp til et økt samspill mellom eierskapsutøvelsen og arbeidet med å utelukke selskaper. Da virkemidlene for dette arbeidet lå og fortsatt ligger i separate institusjoner, har intensjonen fra evalueringen i 2009 om økt samspill bare delvis latt seg gjennomføre.

Flertallet vil understreke at uansett organiseringen av SPUs ansvarlige investeringspraksis, så vil kriteriene for hvilke selskaper som utelukkes av etiske hensyn fortsatt være fastsatt av politiske myndigheter. Flertallet har merket seg at det er lagt opp til å videreføre de etiske kriteriene for utelukkelse og observasjon.

Flertallet viser til at nåværende organisering er at departementet fatter beslutninger om å utelukke eller observere selskaper i tråd med de etiske retningslinjer etter anbefalinger fra Etikkrådet, men at også Norges Bank gjennomfører nedslag av investeringer i tråd med de etiske retningslinjer og ansvarlig investeringspraksis. Flertallet har merket seg at det legges opp til å flytte beslutninger om utelukkelse og observasjon til Norges Bank, og at dette er anbefalt av Strategirådet. Flertallet viser til at det er delte oppfatninger hos høringsinstansene til å flytte beslutninger om utelukkelse ut av departementet. Flertallet erkjenner at en flytting kan ha betydning for departementets operasjonelle kompetanse på et viktig område, men mener at den nødvendige kompetansen likevel vil bli beholdt gjennom det ansvar departementet fortsatt vil ha når det gjelder å fastsette og følge opp kriterier for hvilke typer produksjon og selskapsatferd som skal gi grunnlag for utelukkelse, samt argumentere for og foreslå endringer i retningslinjene slik at de blir forankret i Stortinget. Flertallet har også merket seg meldingens omtale av at departementet vil arbeide videre for å styrke arbeidet med ansvarlige investeringer, noe som også vil bidra til å opprettholde høy kompetanse. Flertallet understreker at dette er en oppgave som gjør at departementets kompetanse må opprettholdes uansett om selve uttrekksbeslutningen overføres til Norges Bank.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til rådet fra Strategirådet om en sammenhengende kjede av virkemidler og intensjonen fra evalueringen i 2009 om et samspill mellom virkemidlene. Samtidig vises det til at ordningen med et uavhengig etikkråd har mange fordeler. Dette flertallet mener derfor at ordningen med Etikkrådet bør opprettholdes også når uttrekksmekanismen overføres til Norges Bank, og mener at det da bør organiseres en ordning hvor Etikkrådet oppnevnes av Finansdepartementet etter innstilling fra Norges Bank, og at rådets anbefalinger sendes Norges Bank som beslutter om selskaper i porteføljen skal utelukkes. Dette flertallet slår fast at beslutning om uttrekk skal begrunnes etter objektive kriterier fastsatt i de etiske retningslinjene, slik praksis har vært til nå. Dette flertallet viser videre til Strategirådets rapport der forslaget om å delegerer beslutningene om utelukkelse til Norges Bank er begrunnet i at disse avgjørelsene tydelig skal oppfattes på denne måten.

Dette flertallet understreker at organiseringen av Etikkrådets sekretariat videreføres, og tilrådingene fra Etikkrådet skal offentliggjøres. Et nytt ekspertråd for ansvarlige investeringer slik det er skissert i meldingen, vil ikke være en naturlig del av en slik løsning.

Dette flertallet vil understreke at når uttrekksmekanismen flyttes til Norges Bank, så vil det være viktig at Strategirådets anbefalinger om tydeligere ansvarlinjer og bedre kommunikasjon og integrering av arbeidet mellom Norges Bank og Etikkrådet følges opp og forbedres, slik at man får til en mest mulig sammenhengende kjede av virkemidler og oppfattes utad som entydig. Dette flertallet viser til at tydeligere ansvarlinjer nettopp vil kunne styrkes ved at Norges Bank får ansvaret for å innstille medlemmer til Etikkrådet for en endelig oppnevning foretatt av Finansdepartementet. Dette flertallet forutsetter derfor at prosessen ved utpeking av medlemmer til rådet i fortsettelsen foregår på en slik måte, og at en faglig sterk sammensetning av rådet fortsatt sikres. Dette flertallet mener også dette vil bidra til et klarere bilde utad om hvem som har det endelige og hele ansvar for viktige beslutninger som uttrekk og observasjon. Dette flertallet vil understreke at den internasjonale oppfatningen av SPU når det gjelder ansvarlig investeringspraksis, er svært viktig for fondets omdømme, og at en mest mulig effektiv organisering av dette arbeidet i kombinasjon med det løpende investeringsarbeidet er avgjørende for et slikt mål. Dette flertallet forutsetter derfor at den nye organiseringen som det legges opp til i denne innstillingen får en løpende evaluering fra regjeringen i de årlige meldinger om fondets virksomhet.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, vil understreke at det også bør vurderes hvordan retningslinjene for observasjon og utelukkelse kan justeres slik at Norges Bank kan legge økt vekt på bredden i et selskaps aktiviteter for på den måten å bidra til en sammenhengende kjede av virkemidler i arbeidet med ansvarlige investeringer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil understreke at arbeidstakeres og urfolks rettigheter må høyere opp på dagsorden, i alle ledd av den ansvarlige forvaltningsstrategien. Dette er viktig for å styrke legitimiteten til fondet. De forventningsdokumentene Norges Bank har utviklet på områder som barns rettigheter, vann og klima gir tydelige signaler overfor selskapene det investeres i. Det bør derfor utvikles tilsvarende forventningsdokument på hele spekteret av menneskerettigheter, inklusive urfolks-, og arbeidstakerrettigheter.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til strategi for styrking av menneskerettighetene generelt med særlig fokus på urfolks rettigheter i utsatte sektorer, forankret i FNs erklæring om urfolks rettigheter og ILO-konvensjon nr. 169, og arbeidstakerrettighetene hjemlet i ILOs kjernekonvensjoner.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at SPU skal følge en ansvarlig investeringspraksis som fremmer god selskapsstyring og tar hensyn til samfunnsmessige og miljømessige forhold, i tråd med beste praksis internasjonalt.

Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland ble opprettet i 2004, samme år som Stortinget innførte etiske retningslinjer for Oljefondet.

Etikkrådet består i dag av fem medlemmer og et sekretariat på åtte. Disse medlemmer viser til den internasjonale betydningen av Etikkrådets åpne tilrådinger. Svært få organer vurderer selskapers etiske aktivitet opp mot et sett med regler, slik Etikkrådet gjør.

Disse medlemmer ønsker et bredere beslutningsgrunnlag før det tas endelig stilling til fremtidig organisering.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en overføring av beslutningskompetansen om uttrekk av selskaper fra SPU fra Finansdepartementet til Etikkrådet. Stor-

tinget ber videre regjeringen utrede en styrking av Etikkrådet i form av økte ressurser.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet ser at det er krevende for et departement å skulle treffe beslutninger om utelukkelse av selskaper fra SPU. Dette medlem støtter regjeringens ønske om en klargjøring av at eierskapsutøvelse i enkelt-selskaper og utelukkelse av selskaper ikke er et uttrykk for regjeringens syn på bestemte selskaper eller stater, men er et resultat av de etiske begrensningene som er pålagt forvaltningen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Finansdepartementet januar 2013 ga Strategirådet for SPU i oppdrag å lage en rapport om fondets overordnede strategi for ansvarlig investeringspraksis. Strategirådet skulle blant annet vurdere hvordan Etikkrådet, Norges Bank og Finansdepartementet best kan utnytte sine samlede ressurser og kompetanse for å styrke arbeidet med ansvarlig investeringspraksis.

Dette medlem viser til at Høyre, Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet har kommet fram til en avtale om å opprettholde Etikkrådet, men overføre uttrekksmekanismen til Norges Bank. Dette medlem merker seg at regjeringen har snudd i spørsmålet om Etikkrådets uavhengighet. Samtidig er det åpenbare utfordringer med denne måten å organisere uttrekksmekanismen på. Uttrekksmekanismen overføres med dette fra et demokratisk organ som kan holdes direkte ansvarlig av Stortinget til et lukket forvaltningsorgan. Det foreligger heller ingen ambisjon om økt åpenhet med dette grepet. Den overordnede målsettingen for eierskapsutøvelsen i Norges Bank er, ifølge § 1-2 tredje ledd, å oppnå høyest mulig avkastning. Denne må ikke føre til at Etikkrådets tilrådinger overstyres av Norges Bank. Det er en styrke for den etiske forvaltninga at beslutninger om uttrekk blir sanksjonert av et organ som er direkte ansvarlig overfor Stortinget. Videre er det ingen selvfølge i at overføring av uttrekksmekanismen til Norges Bank vil gjøre at beslutninger der ikke oppfattes som den norske stats syn på et land eller selskap. Dette medlem viser til at regjeringa skriver i meldinga at det er «en risiko for at beslutningene i departementet oppfattes som den norske stats syn på et selskap eller et land». Dette kan være en reell utfordring, men dette vil ikke nødvendigvis løses ved at de samme beslutningene blir tatt i et annet organ. Det siste er godt illustrert gjennom Kinas reaksjon på en beslutning tatt av en uavhengig nobelkomité. Statens pensjonsfond utland er, enten vi liker det eller ikke, en mektig internasjonal aktør. De valgene som blir gjort, vil bli lagt merke til. Regjeringen kunne derfor forsøkt å oppnå sine mål ved heller å vurdere hvordan en

kan korte ned behandlingstiden for tilrådinge, og se på rutiner hvor det i større grad kan gå en viss automatikk i at Etikkrådets tilrådinge blir fulgt.

Dette medlem viser til at regjeringens opprinnelige forslag om å gjøre Etikkrådet til en del av Norges Bank i praksis ville innebære å legge ned det eneste uavhengige kontrollorganet med mulighet til å vurdere enkeltinvesteringer. Dette ville ha hatt flere uheldige virkninger. For det første ville Etikkrådet ikke lenger vært et uavhengig organ. Om rådets funksjoner blir gjort til en del av fondets forvaltning, vil det per definisjon ikke lenger være et uavhengig råd. Etikkrådet vil underlegges Norges Banks overordnede mål og være underordnet de avkastningskravene som er satt. I mandatet for Norges Banks forvaltning av fondet er det slått fast i § 1-2 tredje ledd at den overordnede målsettingen for eierskapsutøvelsen er å oppnå høyest mulig avkastning. Dette åpner opp for åpenbare rollekonflikter mellom etiske vurderinger og fondets totale krav til avkastning, hvor etikk blir underordnet butikk.

For det andre ville det blitt mindre åpenhet rundt de beslutningene som tas. Dette vil gjøre rolleblendingen mellom et integrert etikkråd og banken enda mer skadelig. Strategirådet anbefalte at tilrådingene fra et slikt internt etikkråd skal være hemmelige. Etikkrådets anbefalinger har blitt offentliggjort og fulgt med stor interesse i verden. Uten denne åpenheten om uttrekk forsvinner de positive ringvirkningene, hvor omdømmetap for de mest uetiske selskapene fører til at også andre investorer trekker seg ut. De grundige og veldokumenterte tilrådingene brukes som veiledning for selskaper og investorer som ønsker å sikre ansvarligheten i sine investeringer. De gir tydelige signaler om hvilke forhold som vektlegges og hvor grensene for ansvarlighet går. Slik har tilrådingene en forsterkende effekt på ansvarlighet, langt ut over fondets egne investeringer. Etikkrådets vurderinger har vært en viktig del av arbeidet som har blitt gjort med for eksempel FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter. Slike institusjonelle smitteeffekter vil også forsvinne dersom åpenheten rammes.

For det tredje var begrunnelsen for forslaget svakt. Formålet med Etikkrådet er at et uavhengig organ skal ivareta visse etiske minstestandarder. Dette formålet kan ikke bli ivaretatt ved å legge rådet inn under fondet. I meldinga trekkes det fram at «Etikkrådet fanger opp nyheter om selskaper gjennom andre informasjonskanaler enn Norges Bank», og at dette dermed «kan føre til at Etikkrådet i utredningen av en sak ikke får utnyttet alle informasjonskilder som en eier normalt har tilgang til». Det er vanskelig å problematisere at Etikkrådet benytter andre informasjonskanaler enn banken. Normalt vil det være en styrke med et bredere tilfang av informa-

sjon. Men dette er et godt argument for å øke dialogen og informasjonsflyten mellom Etikkrådet og Norges Bank. Dette medlem er enig i at det er nødvendig med bedre koordinering mellom eierskapsutøvelse, observasjon og uttrekk for å sikre en mer helhetlig virkemiddelkjede. Dette medlem mener at Etikkrådet skal beholdes som et uavhengig organ utenfor Norges Bank.

Dette medlem viser til at behovet for klimansvar i for liten grad gjenspeiles i de etiske retningslinjene for SPU. Å inkludere minstestandarder for i hvor stor grad fondet gjennom sine investeringer kan bidra til å redusere klimaendringene vil være et tiltak med mange konkrete positive virkninger. For det første vil det oppfylle grunnleggende etiske minstenormer for hvilke aktiviteter fellesskapets midler skal tjene penger på. For det andre vil det være et kraftfullt signal til omverdenen om at fondet tar klimaendringene på alvor, noe som igjen kan utløse positive ringvirkninger. Dette medlem viser til oppsummeringen av Etikkrådets høringsuttalelser som er oppsummert i meldingen, hvor det blant annet står:

«Etikkrådet mener det synes rimelig å legge til grunn at klimaødeleggelser vil ha økonomiske konsekvenser for fondet, og viser til at Finansdepartementet har tatt grep både for å kartlegge klimakonsekvenser og for å vri investeringene i klimavennlig retning. Etikkrådet mener at Finansdepartementet fortsatt må være tydelig på at fondet skal ta hensyn til klimatrusselen i sine investeringer. For at dette skal få nødvendig tyngde, er det nødvendig at departementet beskriver målsetting og strategi for arbeidet.»

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre § 1 tredje ledd punkt c) i Retningslinjer for observasjon og utelukkelse av selskaper fra Statens pensjonsfond utlands investeringsunivers til: c) alvorlig miljø- og klimaskade. Med alvorlig klimaskade forstås blant annet utslipp av CO₂-ekvivalenter per produsert enhet i et omfang som overstiger gjennomsnittlige utslipp av CO₂-ekvivalenter for å frembringe et sluttprodukt med sammenlignbart anvendelsesområde.»

2.6 Investeringer i fornybar energi og framvoksende markeder

2.6.1 Sammendrag

Det vises til meldingen for omtale av investeringer i fornybar energi og framvoksende markeder.

2.6.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det er målet om høyest mulig avkastning innenfor en moderat risiko som ligger til

grunn for dagens referanseindeks og at overvekting av enkelte markedssegmenter eller land på bekostning av andre vil sette restriksjoner på bankens forvaltning og kunne begrense meravkastningen på grunn av begrensningene i å gjøre investeringer som avviker fra referanseindeksen.

Flertallet viser til at SPU allerede har store investeringer i miljøvennlige investeringer og i fremvoksende markeder, men at dette er krevende investeringer som forutsetter grundige vurderinger, spesialkompetanse og nærhet til markedene.

Flertallet har imidlertid merket seg at regjeringen legger opp til å øke investeringene innen fornybar energi gjennom å øke rammene for de miljørelaterte investeringsmandatene med opp til 30–50 mrd. kroner. Flertallet viser til at investeringene skal ha de samme krav til avkastning og risiko som fondets øvrige investeringer og har merket seg at disse investeringer kan være godt egnet for aktiv forvaltning, noe som vil bidra til å øke NBs kompetanse på et område egnet for slik forvaltning i fremtiden. Flertallet har også merket seg at regjeringen vil starte et arbeid med å vurdere virkningene på avkastning og risiko av å øke fondets investeringer innen fornybar energi ytterligere, basert på de samme krav som andre investeringer i SPU.

Flertallet viser til at SPU ikke bør være et instrument for risikable investeringer i lite utviklede land og mener at investeringer i bærekraftige bedrifter og prosjekter i denne type land mest effektivt kan gjøres gjennom f.eks. Norfund eller tilsvarende selskapskonstruksjoner og med bevilgninger over de ordinære budsjetter. Flertallet har merket seg at regjeringen i meldingen varsler at den vil komme tilbake til Stortinget med bevilgninger over de ordinære budsjetter til denne type investeringer.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreta en ny og mer grundig gjennomgang av muligheten for å utvikle etiske retningslinjer for statsobligasjoner, hvor åpenhetskriterier hos utstederlandene ligger til grunn.»

Disse medlemmer viser til at en betydelig andel av fondets midler er investert i statsobligasjoner. Disse medlemmer understreker behovet for en grundigere gjennomgang av muligheten for å utvikle etiske retningslinjer for statsobligasjoner, der åpenhetskriterier hos utstederlandene ligger til grunn.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Venstre og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å opprette et investeringsprogram innen Statens pensjonsfond utland med formål om å investere i bedrifter og prosjekter innenfor energi- og miljøsektoren, med spesiell vekt på nyskapende og miljøvennlig energiteknologi.»

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at formålet med SPU er en ansvarlig forvaltning av fellesskapets formue med mål om høyest mulig avkastning innenfor en moderat risiko for å sikre finansiering av pensjonsutgifter på sikt.

Disse medlemmer viser til at målet om avkastning ikke skal gå på bekostning av menneskerettigheter eller miljøet. Disse medlemmer vil at det skal settes av kapital fra oljefondet til investeringer innenfor to prioriterte områder. Den ene delen skal ha et utviklingsmandat og investere i infrastruktur og selskaper som kan bidra til bærekraftig vekst i utviklingsland der det er gode avkastningsmuligheter og akseptabel risiko. Den andre delen skal ha et klimamandat og investere i fornybar energi og annen klimavennlig virksomhet både i rike og fattige land. Disse medlemmer vil at disse investeringene skal investeres og forvaltes ut fra et mandat og en akseptabel risikoprofil som er tilpasset målene om bærekraftig utvikling og reduserte klimagassutslipp, med sikte på høyest mulig langsiktig avkastning.

Disse medlemmer viser til at fremvoksende markeder ble inkludert i Statens pensjonsfond utlands referanseindeks for aksjer første gang i 2000, og at man de siste år har investert mye mer i fremvoksende markeder. Investeringer i disse markeder bidrar til å spre risikoen mellom ulike land. Disse medlemmer minner likevel om at man i flere år har vurdert å opprette eget fond eller investeringsprogram for investeringer i fremvoksende og mindre utviklede markeder, noe som er i tråd med anbefalingene til Utviklingsutvalget og Norfund. Disse medlemmer ønsker fortgang i denne prosessen, og ønsker at det opprettes et program for investeringer i fremvoksende markeder i fattige land.

Disse medlemmer viser til at én mulighet kan være at fondet sammen med Verdensbanken og ev. andre multilaterale organisasjoner investerer i infrastrukturprosjekter i fattige land. Infrastrukturinvesteringer er et område med store, udekte kapitalbehov i fattige land, og gevinsten fra investeringene vil med stor sannsynlighet være utviklingsfremmende og til hjelp for brede lag av befolkningen.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å opprette et investeringsprogram innen Statens pensjonsfond utland (SPU), med samme krav til forvaltningen som andre investeringer i SPU, med formål å investere i bærekraftige bedrifter og prosjekter i fattige land, med en målsetting om samlet investeringsramme på minst 10 mrd. kroner.»

Disse medlemmer viser til behovet for å redusere klimautslippene og mener det bør etableres et investeringsfond med formål om å investere i bedrifter og prosjekter innenfor energi- og miljøsektoren, med spesiell vekt på nyskapende og miljøvennlig energiteknologi.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at en betydelig andel av fondets midler er investert i statsobligasjoner. Dette medlem mener det er behov for en grundigere gjennomgang av muligheten for å utvikle etiske retningslinjer for statsobligasjoner. Dette kan for eksempel gjøres ved å etablere retningslinjer for investeringer i statsobligasjoner der krav om åpenhet og demokratisk forankring i utstederlandet ligger til grunn. Slike retningslinjer kan konkret romme krav om innsyn i budsjettprosesser, parlamentarisk godkjenning av låneopptak og innsyn i utstederkontraktene for sivilsamfunnet i det aktuelle landet. Slike retningslinjer må bygge opp under arbeidet med ansvarlig investeringspraksis i Norges Bank og føre til økt sikkerhet for fondets investeringer. Retningslinjene skal ikke komme i konflikt med prinsippet om at SPU ikke skal være et utenrikspolitisk instrument.

Dette medlem mener det er nødvendig med klare mål for miljø- og klimarelaterte investeringer for å bidra til at den kritiske massen som er nødvendig for økt tillit til grønne investeringer, oppnås. Det må derfor igangsettes en utredning for å sikre at større deler av oljefondet investeres i grønn infrastruktur og fornybar energi.

Dette medlem viser til at målet om avkastning ikke skal gå på bekostning av menneskerettigheter eller miljøet. Dette medlem vil at det skal settes av kapital fra oljefondet til investeringer innenfor to prioriterte områder. Den ene delen skal ha et utviklingsmandat og investere i infrastruktur og selskaper som kan bidra til bærekraftig vekst i utviklingsland der det er gode avkastningsmuligheter og akseptabel risiko. Den andre delen skal ha et miljø- og klimamandat og investere i fornybar energi og annen miljø- og klimavennlig virksomhet. Dette medlem vil at disse investeringene skal investeres og forvaltes ut fra et mandat og en akseptabel risikoprofil som er tilpasset målene om bærekraftig utvikling

og reduserte klimagassutslipp, med sikte på høyest mulig langsiktig avkastning.

Dette medlem viser til at fremvoksende markeder ble inkludert i Statens pensjonsfond utlands referanseindeks for aksjer første gang i 2000, og at man de siste år har investert mye mer i fremvoksende markeder. Investeringer i disse markeder bidrar til å spre risikoen mellom ulike land. Dette medlem minner likevel om at man i flere år har vurdert å opprette eget fond eller investeringsprogram for investeringer i fremvoksende og mindre utviklede markeder, noe som er i tråd med anbefalingene til Utviklingsutvalget og Norfund. Dette medlem ønsker fortgang i denne prosessen, og ønsker at det opprettes et program for investeringer i fremvoksende markeder i fattige land. Dette må skje på en måte som skaper fordeling og kommer fattige mennesker til gode.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å opprette et investeringsprogram innen Statens pensjonsfond utland (SPU), med samme krav til forvaltningen som andre investeringer i SPU, med formål å investere i utviklingsland på en måte som skaper fordeling og kommer fattige mennesker til gode.»

2.7 SPU og klima

2.7.1 Sammendrag

Det vises til meldingen for omtale av SPU og klima.

2.7.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at fremtidige globale klimaendringer kan få betydning for SPU's fremtidige avkastning og at denne klimarisikoen i lengre tid har vært et element i forvaltningen av SPU. Norges Banks forventningsdokument til selskapene i porteføljen om klima er fulgt opp ved flere sektorrapporter, og i 2012 ble forventningsdokumentet revidert slik at blant annet selskapers håndtering av avskoging i tropiske områder ble inkludert som et tema. I tillegg har fondet solgt seg ut av flere gruveselskaper og av en rekke palmeoljeselskaper. Komiteen viser til at fondet er en støttespiller til CDP (Carbon Disclosure Project) som er et ledende internasjonalt initiativ for å fremme selskapers rapportering og målinger av klimagassutslipp og annen miljøinformasjon. Komiteen viser også til at klimaendringer var et tema i forbindelse med etableringen av de etiske retningslinjene i 2004 og ikke minst ved evalueringen i 2009 hvor også regjeringen samme høst tok initiativ til et samarbeid med konsultantselskapet Mercer om å utrede de langsiktige konsekvenser av klimaendringers påvirkninger på de globale kapitalmarkeder generelt og spesielt for SPU-porteføljen.

Disse analyser viste bare en moderat risiko for klimaendringers innvirkning på avkastningen i verdens kapitalmarkeder i tidsperspektivet frem mot 2030.

Komiteen viser til at det de siste par år har pågått en diskusjon om hvorvidt fondet bør selge seg ut av investeringer i fossil energi, både ut fra finansiell og ikke minst miljømessig argumentasjon. Komiteen viser i den forbindelse til Strategirådets påpekning av at det trengs forskning og økt kunnskap om hvilken effekt ansvarlig investeringspraksis har på avkastningen og hvordan samfunnsmessige og miljømessige forhold påvirker finansiell avkastning over tid og hvilken klimarisiko som kan ligge i forskjellige typer investeringer. Komiteen viser til at klimagassutslipp så langt ikke har vært et selvstendig kriterium for utelukkelse etter de etiske retningslinjer, heller ikke ved den brede evalueringen av retningslinjene i 2009. Komiteen viser imidlertid til Innst. 141 S (2013–2014) hvor det enstemmig ble bedt om at en ekspertgruppe skulle settes ned for å vurdere om utelukkelse av kull- og petroleumsselskaper fremstår som en mer effektiv strategi enn eierskapsutøvelse for å adressere klimaspørsmål og bidra til fremtidige endringer. Ekspertgruppen skal også gi råd om kriterier for eventuell utelukkelse, og gruppens anbefalinger skal inngå som en del av grunnlaget for neste stortingsmelding om SPU våren 2015. Komiteen har merket seg at en slik gruppe allerede er nedsatt og at den vil arbeide etter de tidsangivelser Stortinget har bedt om.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker å trekke Statens pensjonsfond utland ut av eierskap i kullselskaper. Disse medlemmer frykter at det uklare mandatet regjeringen har gitt ekspertgruppen medfører et tapt år i fremdriften i saken. Disse medlemmer mener ekspertgruppens mandat burde inkludere å gi råd om kriterier for utelukkelse av kullselskapene, innenfor hver selskapskategori, og videre utarbeide et sett med kriterier for uttrekk som tydeliggjør hvilke selskaper som kan utelukkes innenfor hver kategori.

Disse medlemmer ber også regjeringen inkludere en vurdering av et eget investeringsprogram for fornybar energi innenfor SPU i den nedsatte ekspertgruppens mandat. Disse medlemmer mener ekspertgruppen bør vurdere hvordan SPU kan øke sine investeringer innen fornybar energi, inkludert infrastruktur til produksjon og distribusjon av fornybar energi, og hvordan dette kan gjøres i tråd med fondets hovedmål om maksimal avkastning innenfor moderat risiko.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen varsle at Statens pensjonsfond utland trekker seg ut av kullgruveselskaper som har som hovedoppgave å utvinne kull.»

«Stortinget ber regjeringen utvide ekspertgruppens mandat. Gruppen skal utrede hvordan en muliggjør å trekke ut investeringene til Statens pensjonsfond utland av øvrige kullselskaper, herunder en norm for utelukkelse fra investeringer basert på hvor stor andel av selskapets CO₂-utslipp som stammer fra kull, og hvordan en kan styrke eierskapsutøvelsen og påvirkningen i de selskapene en forblir investor i.»

«Stortinget ber regjeringen utvide ekspertgruppens mandat. Gruppen skal utrede hvordan SPU kan øke sine investeringer innen fornybar energi, inkludert infrastruktur til produksjon og distribusjon av fornybar energi, og hvordan dette kan gjøres i tråd med fondets hovedmål om maksimal avkastning innenfor moderat risiko.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil understreke at verden står samlet overfor store klimautfordringer i tiårene som kommer. Det er en tverrpolitisk erkjennelse i Norge av at det er helt nødvendig med kraftfulle grep både innenfor og utenfor Norge om vi skal unngå katastrofale og irreversible klimaendringer. Det er derfor et etisk spørsmål om fondet skal gjennomføre investeringer som bidrar til at de globale utslippene av klimagasser øker.

Dette medlem viser til Norges Banks mandat for forvaltning § 2-1 første ledd hvor det står at «god avkastning på lang sikt anses å være avhengig av en bærekraftig utvikling i økonomisk, miljømessig og samfunnsmessig forstand samt velfungerende, legitime og effektive markeder». SPU er et globalt fond med et langsiktig tidsperspektiv. Klimaendringene vil endre lønnsomheten i ulike næringer, både direkte gjennom konsekvenser av fysiske klimaendringer og indirekte gjennom samfunnets respons på endringene i form av politiske tiltak for utslippskutt og klimatilpassing. Endringene vil slå ulikt ut i ulike regioner og ha stor betydning for verdien av fondets investeringer på lang sikt. Det er viktig for fondets vurdering av risiko at klimaendringer og klimapolitikk blir en del av risikovurderingene og at Norges Bank bygger opp sin kompetanse på dette området.

Dette medlem merker seg at det i analysene fra Mercer om langsiktige konsekvenser for de globale kapitalmarkedene trekkes fram at global oppvarming vil føre til økt usikkerhet rundt forventet framtidig avkastning. Dette medlem vil derfor understreke at det også er i fondets langsiktige økonomiske interesse å innta en aktiv posisjon for å redusere mil-

jøødeleggelse og utslipp som bidrar til klimaendringene.

Dette medlem viser til Dokument 8:6 S (2013–2014) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Snorre Serigstad Valen, Karin Andersen, Bård Vegar Solhjell og Heikki Eidsvoll Holmås om å fase ut investeringene i fossil energi i Statens pensjonsfond utland, samt Innst. 96 S (2013–2014). Dette medlem vil understreke at SPU ikke bør foreta investeringer som ikke er forenlige med de globale målene for å redde jordas klima, og at dette er den viktigste begrunnelsen for å redusere den fossile eksponeringa i oljefondet.

Dette medlem viser til at Stortinget i Innst. 141 S (2013–2014) har bedt om at det settes ned en ekspertgruppe som skal «vurdere om utelukkelse av kull- og petroleumsselskaper framstår som en mer effektiv strategi enn eierskapsutøvelse og påvirkning for å adressere klimaspørsmål og bidra til endringer fram i tid», samt «gi råd om kriterier for eventuell utelukkelse av denne type selskaper». Dette medlem påpeker at Stortingets vedtak framstår som en uforpliktende gjennomgang, og etterlyser at det tas konkrete grep så raskt som mulig. Dette medlem viser også til de forslag som ble fremmet av Sosialistisk Venstreparti i Innst. 141 S (2013–2014) om å foreta en lang bredere vurdering av uttrekk fra fossilselskaper, samt forslagene fra Sosialistisk Venstreparti i Innst. 96 S (2013–2014), blant annet om å vurdere utfasing av kull og tjæresand fra SPU. Et øyeblikkelig uttrekk av de mest utslippsintensive investeringene, fulgt opp av en bredere utredning av hvordan en best kan redusere fossileksponeringa i fondet, ville vært en fornuftig framgangsmåte for å få fortgang i denne prosessen.

3. Investeringsstrategien for Statens pensjonsfond Norge

3.1 Sammendrag

Det vises til meldingen for redegjørelse for investeringsstrategien for SPN.

3.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at investeringsstrategien for SPN er definert gjennom en referanseindeks med 60 pst. aksjer og 40 pst. obligasjoner, fordelt på to geografiske regioner, henholdsvis Norge 85 pst. og Norden utenom Island med 15 pst., og at man i tillegg har visse rammer for å avvike fra referanseindeksen, i den hensikt å kostnadseffektivisere forvaltningen og øke meravkastningen. Komiteen har merket seg at Folketrygdfondet har gjennomgått sine erfaringer

med rebalansering av porteføljen, mener at det har gitt et bedret forhold mellom risiko og avkastning, hatt moderate kostnader og ikke minst virket stabiliserende på det norske finansmarkedet hvor SPN er en tung aktør. Komiteen viser til at Folketrygdfondet foreslår ytterligere justeringer i rebalanseringsreglene for å redusere ulempene i forvaltningen uten at risikoeksponeringen endres i vesentlig grad, og har merket seg at regjeringen vil følge opp disse forslagene.

4. Oppfølgingen av forvaltningen

4.1 Resultater i forvaltningen av Statens pensjonsfond utland

4.1.1 Sammendrag

Det vises til meldingen for redegjørelse for oppfølgingen av forvaltningen av SPU.

4.1.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til sine merknader under kapittel 2.2 og tar for øvrig omtalen til orientering.

4.2 Måling av avkastning i internasjonal valuta

4.2.1 Sammendrag

Det vises til meldingen for omtale av måling av avkastningen i internasjonal valuta.

4.2.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til sin omtale av dette under kapittel 2.2 og tar for øvrig omtalen til orientering.

4.3 Resultater i forvaltningen av Statens pensjonsfond Norge

4.3.1 Sammendrag

Det vises til meldingen for omtale av resultater i forvaltningen av SPN.

4.3.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at SPNs resultater for 2013 var om lag 0,9 pst. svakere enn referanseindeksen og med en mindreamkastning i aksjeforvaltningen og meravkastning når det gjelder obligasjoner. Resultatene over tid er imidlertid en meravkastning på 0,4 pst. over referanseindeksen, noe som er tilfredsstillende.

Komiteen viser også til at SPNs forvaltningskostnader synes lave sammenlignet med andre fond og tar for øvrig omtalen til orientering.

4.4 Oppfølging av rammeverket for forvaltningen

4.4.1 Sammendrag

Det vises til meldingen for omtale av oppfølging av rammeverket for forvaltningen.

4.4.2 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

4.5 Ansvarlig investeringspraksis

4.5.1 Sammendrag

Det vises til meldingen for omtale av ansvarlig investeringspraksis.

4.5.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til sine merknader i kapittel 2.5 i denne innstilling og tar for øvrig omtalen til orientering.

5. Videreutvikling av rammeverket for forvaltningen av Statens pensjonsfond

5.1 Sammendrag

Det vises til meldingen for omtale av videreutvikling av rammeverket for forvaltningen av SPU og SPN.

5.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til sine merknader under kapittel 2.5 i denne innstilling og tar for øvrig omtalen til orientering.

6. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen varsle at Statens pensjonsfond utland trekker seg ut av kullgruveselskaper som har som hovedoppgave å utvinne kull.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utvide ekspertgruppens mandat. Gruppen skal utrede hvordan en muliggjør å trekke ut investeringene til Statens pensjonsfond utland av øvrige kullselskaper, herunder en norm for utelukkelse fra investeringer basert på hvor stor andel av selskapets CO₂-utslipp som stammer fra kull, og hvordan en kan styrke eierskapsutøvelsen og påvirkningen i de selskapene en forblir investor i.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen utvide ekspertgruppens mandat. Gruppen skal utrede hvordan SPU kan øke sine investeringer innen fornybar energi, inkludert infrastruktur til produksjon og distribusjon av fornybar energi, og hvordan dette kan gjøres i tråd med fondets hovedmål om maksimal avkastning innenfor moderat risiko.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til strategi for styrking av menneskerettighetene generelt med særlig fokus på urfolks rettigheter i utsatte sektorer, forankret i FNs erklæring om urfolks rettigheter og ILO-konvensjon nr. 169, og arbeidstakerrettighetene hjemlet i ILOs kjernekonvensjoner.

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen foreta en ny og mer grundig gjennomgang av muligheten for å utvikle etiske retningslinjer for statsobligasjoner, hvor åpenhetskriterier hos utstederlandene ligger til grunn.

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Venstre og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med neste års forvaltningsmelding om Statens pensjonsfond utland foreta en utredning av alternative måter å organisere fondet på, herunder spørsmålet om etablering av egen pengepolitisk komité i Norges Bank.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å opprette et investeringsprogram innen Statens pensjonsfond utland med formål om å investere i bedrifter og prosjekter innenfor energi- og miljøsektoren, med spesiell vekt på nyskapende og miljøvennlig energiteknologi.

Forslag fra Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å opprette et investeringsprogram innen Statens pensjonsfond utland (SPU), med samme krav til forvaltningen som andre investeringer i SPU, med formål om å investere i bærekraftige bedrifter og prosjekter

i fattige land, med en målsetting om samlet investeringsramme på minst 10 mrd. kroner.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen utrede en overføring av beslutningskompetansen om uttrekk av selskaper fra SPU fra Finansdepartementet til Etikkrådet. Stortinget ber videre regjeringen utrede en styrking av Etikkrådet i form av økte ressurser.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen endre § 1 tredje ledd punkt c) i Retningslinjer for observasjon og utelukkelse av selskaper fra Statens pensjonsfond utlands investeringsunivers til: c) alvorlig miljø- og klimaskade. Med alvorlig klimaskade forstås blant annet utslipp av CO₂-ekvivalenter per produsert enhet i et omfang som overstiger gjennomsnittlige utslipp av

CO₂-ekvivalenter for å frembringe et sluttprodukt med sammenlignbart anvendelsesområde.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å opprette et investeringsprogram innen Statens pensjonsfond utland (SPU), med samme krav til forvaltningen som andre investeringer i SPU, med formål å investere i utviklingsland på en måte som skaper fordeling og kommer fattige mennesker til gode.

7. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Meld. St 19 (2013–2014) – om forvaltningen av Statens pensjonsfond 2013 – vedlegges protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 27. mai 2014

Hans Olav Syversen

leder

Svein Flåtten

ordfører